

Иёпреç районён хаçачё

СЕНТЕРУШЕН

Юнкун
2008 ç., кårлач, 30

9
/9033/№

Хаçат 1932 сұлтанпа
тухса тарать

Хакё ирёлкё

электронла адрес:
ibresi@press.cap.ru

НОМЕР ЦИТАТИ

**Раçсей
Федерацийён
Правительствин
Председателён
пёрремёш сүмё
Дмитрий
МЕДВЕДЕВ:**

«Сывлåх» наци проекчён шайёнчи мероприя-
тсене пурнаса кёртни сёршывра ача суратассине 8
процент таран үсме, халåх йышё чакассине чарса
лартма май пачё. Сака паха: юлашки вåхåтра сывлå-
ха сыхлас ёсре палårтнå позитивла үсёмсем пётём
отрасле туллин модернизацилемелли сирёп никёс
пулса тåчёс. «Сывлåх» наци проектне пурнаса кёртнё
чухне туптанå ситёнүсем чånнипех курåмлå. Юлашки
икё сул хушшинче 300 пин ытла сын федераци бюд-
жечён шучёпе пысак технологиллё медицина пула-
шåвне илнё. Сывåх вåхåтра Пензåра, Астраханте
тата Шупашкарта пысак технологиллё медицина цен-
трёсене усма палårтнå.

«Снегоход» операци

Юр тарåх сүрекен мотохатёрсемпе усå курнå чух-
не вёсем техника сирёплетёвён, ёс сыхлавён, ёс хå-
рушсårрлåхё тата тавралåха сыхламалли йёркесе-
не мёнлерех пåхånнине тёрёслес тёллевле Чåваш
Республикин хай тёллён сүрекен тата ытти тёрлё
машинåсене тёрёслесе таракан патшалåх инспек-
цийён пуслåхё В. П. Димитриев кåсалхи кårлачån
21-мёшёнче кåларнå хушåвёпе килёшүүлён кårла-
чån 28-мёшёле нарåсан 15-мёшё хушшинчи тапхår-
та республикара «Снегоход» операци ирттерёсё.
Сак мероприятие ирттерме тата пётёмлетме
3 сынран ёс ушкånё йёркеленё, унån ертүси пулма
инспекци пуслåхён сүмне – Чåваш Енри Патшалå-
хån техника асårхåвён тёп инженер-инспекторне
С. Г. Мякина сирёплетнё.

КЁСКЕН

Са кунсенче Йёпреçри ача-пåчасен пултарулåх
сүртне райнти шкулсенчен ача-пåча пёрлешёвёсен
лидерёсем пустарånчёс. Лидер пахалåхне палårта-
кан енсене тёрёслесе пåхнå май, ачасемпе хайне
евёрлё тренинг ирттерчёс. Обществåлла пёрлешү-
сен президенчёмсем тата вёсен пулåшаканёсем савån
пекех «Ырå ёссен сунталåкёнче» ирттерме палårтнå
мероприятисен планне сүтсе яврёс.

Планна килёшүүлён нарåс уйåхёнче ачасем
«Ырå ту» ятпа ырå ёссен кунне ирттерёсё.
х х х
Нумай пулмасть Йёпреç хула тата ялсен тарåх-
сенче самраксёмпе ёслекен специалистсем ларåва
пухånчёс. Вёсем 2007 сұлхи ёс кårтартавёсене
пётёмлетрёс, кåсалхи плансене пåхса тухрёс. Иртнё
сунталåк хушшинче вырånсенчи сёмьесене сирёпле-
тессипе, пултаруллå самраксен åсталåхне үстере-
сипе, вёсен канåвне усåллå йёркелессипе, патриот-
ла воспитани парассипе, самрак космонавтсен юхå-
не аталантарассипе сахал мар тимленё. Са кёсе, сёнё
план сине таянса, кåсал та малалла тåсма палårтса
хåварчёс ларåва пустарånнисем. Чи пёлтерёшлё
мероприяти нарåс (Февраль) уйåхёнче пулать – ун
чухне «Самрак сёмьё – 2008» конкурса самрак сёмь-
ёсемпе ёслекен чи лайåх клуба тата райнти обще-
ствåлла ытти пёрлешүсен чи пултаруллå ертүсине
палårтасёсё.

Ларура савån пекех республика шайёпе иртекен
конкурсене хутшåнас ыйтава пåхса тухнå.

ПРЕЗИДЕНТ СТИПЕНДИАЧЁСЕМ

Дмитрий Чекушкин, Йёпреçри пётёмёшле пёлү паракан 1-мёш
номерлё вåтам школ вёренекенё, ача-пåчасене хушма пёлү паракан
искусствåсен школне хаваспах сүрет. Вål Йёпреçри ачасен искусство
школён үнер уйрамне «питё лайåх» паллåпа вёсленё, халё музыка
уйрамёнче пултарулåхне үстерет.

Унån сунталåк панå тёрлё енлё таланчё пур, вёсене малалла
аталантарма åна преподавательсем пулåшасёсё. Пултарулåхри пы-
сак åнтåлушån Дима Чекушкин Чåваш Республикин Президентчён
ятран паракан стипендине тивёс пулнå.

**Д. ДИМИТРИЕВ
сånүкерчкё.**

ХРОНИКА

Чåваш Республикин Министрсен Кабинечён Ертүсин С. А. Гап-
ликовån кåсалхи кårлачån 15-мёшёнчи хушåвёпе Геннадий Нико-
лаевич Урмакова Чåваш Республикин сунталåк пуянлåхёсен
тата экологи министрён сүмне уйårса лартнå.

Вырånти хай тытамлå- хан Пётём Раçсейри Канашён активисчёмсем суйлавра Дмитрий Медведевшån сасålёс

Кårлачån 23-24-мёш кунёсенче
Мускав облаçёнчи Королёв хулинче
вырånти хай тытамлåхån Пётём Раç-
сейри Канашён – Калининградран пу-
ласа Сахалин таранåх пёрлештере-
кен муниципалитетån обществåлла
организацийён активён канашлåвё
иртнё.

Са кун Канаш сүмёнче облаçсен цен-
трёсен ертүсисене пёрлештерекен
«Раçсей мårёсен клубё», хуласемпе
ялсен, хуласенчи округсен, муницип-
алитет районёсен пуслåхёсенчен тå-
ракан муниципалитет пёрлешёвёсен
пуслåхёсен клубёсене йёркеленё,
вёсем пусаруллån ёслессё, савån пе-
кех муниципалитет депутатчёмсен клуб-
не туса хунå. Тёрёссипе илсен, са кун
клубсем эксперт канашёмсем шутла-
нассё, вёсем пёлтерёшлё йышånусем-
пе проектсене сүтсе явас ёсе муницип-
алитет пёрлехне явåстарма пулта-
расёсё.

Пётём Раçсейри Канаш «Пёрлехлё
Раçсей» («Единая Россия») партипе
пусаруллån сыхånса ёслет, сёршывån
ертсе пыракан политика вайёпе пёрле
вål «Сёршывån професиллё коман-
ди» проекта пурнаса кёртме хастар
хутшånнå. Са кун партипе тата Пенси-
онерсен союзёпе пёрле савån Канаш
«Пирён хула» тата «Пирён атте-анне-
сем» конкурссен пусаруци тата йёрке-
лүси пулнå.

Канашлåва хутшånнисем сакна па-
лårтнå, са кун сүлсенче муниципаллå
пёрлешү умне тухса тånå задачåсене
татса парассиңче «Пёрлехлё Раçсей»
парти чи шанчåклå союзник пулса тånå.
Канашлу участникёсем сапла
пётёмлетү патне пырса тухнå, муници-
паллå пёрлешүпе «Пёрлехлё Раçсей»
парти хушшинчи сыхånуллå ёссем сирё-
пленсех пымалла, ку енёпе вырånти
хай тытамлåхån Пётём Раçсейри Ка-
нашён пысак вырån йышånмалла.

Ыйтусене сүтсе явнå май вырånти
хай тытамлåхån Пётём Раçсейри Ка-
нашё Президент суйлавёнче Дмитрий
Анатольевич Медведева тёрек парас-
си синчен резолюци йышånса хå-
варнå. Шапах унån позицияё «Раçсей-
ри муниципалсене, вырånти хай ты-
тамлåха эффективлån аталанса пыма
чårмантаракан проблемåсене
пёчккён пётерсе пама пулåшасса
шанма пулать, – тенё документа. –
Вырånти хай тытамлåх кирек мёнле
демократиллё обществån чи
пёлтерёшлё элементчё шутланать,
савånпа унån граждånсене хайсен про-
блемисене пётём теңчери пек ирёлкён
тата сүлтен хушмасår татса памалли
майсем усса памалла. Савånпа пёрлех
вырånти хай тытамлåхån хайне тытса
тамалåх финанс сålкүсёмсем
сителёксёр чухне хай тытамлåхån хå-
лåх кулåшё пулса каймалла мар. Пал-
лах, вырånти хай тытамлåхån хайне
туллин тытса тåма, мёнпур функцисе-
не тёлпён йёрке тарåх пурнасласа
пыма мулё ситсе пымалла».

«СЕНТЕРУШЕН» ХАÇАТ ТУРНИРА ЙЫХРАВАЛАТЬ

2008 сұлхи нарåс (Февраль) уйåхён 3-мёшёнче,
вырсарникун, Йёпреçри пётёмёшле пёлү паракан
2-мёш вåтам школån стадионёнче Йёпреç районён
хаçачён кубокне сёнсе илессишён мини-футбол-
ла вылякансен йålана кёнё райнти турнирё ир-
тет.

Са кун спорт уявне район хаçачё 76 сұл тултарни-
не халалласёсё тата халåх хушшинче массålлå
спорта аталантарас, сывå пурнåсё йёркине пропа-
гандåлас тёллевле ирттерёсё.

Турнира райнти ёс коллективёсен тата хулапа
ялсен поселениёсен, савån пекех футбола юрата-
кансен командисем хутшåнасёсё. Кашни команда йы-
шёнче 7 футболист тата 1 представитель пулмалла.

Сёнтерёсё командåна куçса сүрекен кубокпа
тата дипломпа чысласёсё, командåри кашни вайåса
медальпе наградåласёсё тата 2008 сұлхи иккёмёш
сур сул валли хаçат сырånтарса парасёсё.

Иккёмёш вырån йышånнå командåна диплом тата
команда членёсене медальсем кётёсёсё.
Виçсёмёш вырån йышånнå командåна диплом-
па тата командåри кашни вайåса медальпе чыс-
ласёсё.

Чи лайåх вратаре тата чи лайåх вайåса диплом-
сем тата призем кётёсёсё.

Турнир ирхинё 10 сехетре пусланать.
Футбола юратакансене пирён спорт уявне ырå
сунса кётетпёр.

ЙЁРКЕЛҮ КОМИТЕЧЁ.

Флеш-карта 1 Gb

**ПОДАРОК — ПРИ
ПОКУПКЕ КОМПЬЮТЕРА**

НИИ
КОМПЬЮС
СУПЕР

п. Ибреси,
ул. Садовая, д. 7
/Дом быта/,
2 этаж, телефон:
2-22-62.
КРЕДИТ
www.nix.ru

СЫН ТАТА САККУН

Район хаҗачә нумаях пулмасть иртнә оперативлә анлә канашлура Йеҗреҗ районән шалти ёҗсен пайён ёҗ-хёлне пётёмлетни синчен вулакансене пёлтернеччә. Республикәри шалти ёҗсен министрә В. Антонов генерал-майор ертсе пынә канашлура милицин тёл задачисемпе сыхәннә чылай аспектсем тавра ёҗлө калаҗу пычө. Тухса калаҗакансем, иртнә сулхи кәтартусене пётёмлетнә май, Йеҗреҗ милицийә асаннә тапхәрта чылай енне аңаҗлө ёҗленне паләртса хәварчөҗ.

Куҗ умне чи малтан сак төслөх тухса тарать: 2007 султа уйрамаха йывәр преступленисене виҗемсулхинчен сахалтарах тунә. Кун сүмне шалти ёҗсен пайён пусләхә А. Захаров хәйән докладенче асаннә темиҗе цифранә илсе кәтартатәп. Отчетлә тапхәрта пирән район территорияенче 337 преступление регистрациленө, 2006 султа вара – 423. Урәхла каласан, преступлени тәвасси 20,3 процент чакнә. Хәш-пёр вулакан хирөҗсөме пулгарө: милици хәйән «фронтенчи» лару-тәрәва лайәхрәх кәтартас тесе преступленисене сахалтарах регистрацилет-мөн. Төрөссиле, ун лек мар сав. Республикәра та сакнашкәл үкерчөкөх. В. Антонов министр хәйән сәмахөнче Чәваш Енре преступлени тәвасси, виҗемсулхипте танлаштарсан, 20 процент таран чакни, сәпла вара республикәра халәх 20 процент ләпкәра пуранни синчен пёлтерчө.

Район территорияенче савән пекех ют пулрәха вәрланә хисепе те чакарма май килнө. Иртнә сулсенче милици ёҗченәсене уйрамаха хваттерсене саратнә төслөхсем пите канәҗсәрлантарнәччө. Вәрәсем Йеҗреҗ поселокенче уйрамаха пасар кунәсенче сөмсөрленнеччө. Право йөркин хуралхисем куненөпе тимлөхе самай үстерчөҗ. Район центрөн онсенче те патруль сүресине вәйлатрөҗ. Кәтартусем куҗ умөнчө: 2007 султа хваттер вәррисен шучө 22,5 процент таран чакнә. Анчах отчетлә тапхәрта кукар аләллисен

ПРАВО: СУЛТАЛАК ПЕТӨМЛЕТӨВӨСЕМ

Төл хаклав – халәх шанәҗө

хура ёҗсөсене уҗса парасси 50 процентла кәна танлашнә, виҗемсул ку кәтарту 65,2 процент пулнә. Практика тата сакна сирөлетет: сотовай телефонсене тата вильәх-чөрлөхе вәрлассиле сыхәннә пуләмсем общество умне пысәк хәрушләх кәларса таратаҗсө. Пёлтер пирән районта телефон вәрланә төслөхсем чакнә-ха (2007 султа 31 преступление регистрациленө, 2006 султа – 51). Вильәх вәрланә төслөхсем те иккө анчах (виҗемсул 12 факта шула илнө), шел сак преступленисенчен пөрне те уҗса парайман. Шалти ёҗсен пайён пусләхө хәйән докладенче хәшпёр ертүҗсөсем пулрәха сыхлассине тивөҗтерөссиле, хурал таратассиле пите үрөк-сүрөк пулнине, сакнашкәл явапсәрләх вәрәсене хуҗаланма «симөҗсө» уҗса панине пәшәрханса паләртрө. Иртнә сул милици сотрудничөсем правәнә пәсма май паракан ситменлөхсене пөтерес төллөвө ертүҗсөсене ячөпе 92 предписани сүрса панә. Куратпәр өнтө, йышәннә мерәсем хәйсен «симөҗсө» күмөҗсө-ха.

Отчетлә тапхәрта хәрама мәшкәланә пөр факта, юри вут чөртнө виҗө

төслөхе, транспорт хәтөрне вәйпа туртса илнө икө преступление, тапәнса саратнә пөр төслөхе регистрациленө.

Обществәлла вярәнсенче тунә преступленисен шучө виҗемсулхи шайраха юлнә. Сав вәхәтрах урамсенче саккуна хирөҗсө кирөҗсө ёҗсем тәвасси үснө. Савән пекех экономикари преступлени-

амәшөсем хәйсен хәтланкаларәшөпе сәмрәк чунсене амантса хәварас хәрушләх пите пысәк.

Милици «фронтенчи» пөтөмөшлө аңаҗлө үкерчөке уйрамаха сулсем синчи лару-тәру пәсать. Төрөссиле, инкөксен шучө үсө кәйни общественноҗа та, право йөркине сыхлакансене те пите канәҗсәрлантарать. Отчетлә тапхәрта райнти сулсем синче 32 авари пулнә, вөсенче 12 сын вилнө, 43 сын төрлө енлө аманнә. 162 водителе транспорт хәтөрне үсөр пуҗса тытса пынәшән тытса чарнә, суран сүрекөн 45 сын сул-йөр хәрушсәрләхөн йөркисене пәснә. Пөтөмө административлә йөркөпе 310,5 пин төнкөлөх штрафланә. Питөх те шел, сул-йөр хәрушсәрләхне сирөптөссиле йышәнәкан мерәсем сивөч лару-тәрәва сәмәллатмаҗсө-ха.

Иртнө султа шалти ёҗсен пайөнче 2071 заявлени тата пулни-иртни синчен ытти информация шула илнө. Вөсене пурне те пәхса тухнә, кашни төслөхле тивөҗлө йышәнү тунә. Сәкә нумайәшө милицие шанни синчен пөлтерет.

– Сапла, чи пахи – кашни преступление уҗса парасси, право йөркине пәсакана явап тыттарасси. Эпир халәхән пысәк пайө милицин ёҗсөпе кәмәллә юлтәр тесе сине таратпәр, – паләртрө В. Антонов министр хәйән сәмахөнчө. – савна май, паллах, сынсен пурнәҗсә сывләхне сиенлекен тата уйрә сынсен ө урәх пулрәха пырса тивөкөн преступленисен хисепө чакни право йөркине сыхлакан органсен ёҗ-хөлне хакламанли төп критери тесе шултамәстпәр. Төп хаклав – халәх пире шанни.

Канашлура савән пекех ёҗ дисциплинипе, участокри уполномоченнайсен обществәри пөлтерөшөпе, вөсене пурәнмалли сурт-хваттерпе тивөҗтерөссиле сыхәннә тата ытти төллөвлө йиттүсене сүтсе яврөҗ.

К. АЛИМАСОВ.

Телефона шулта саратнә. Кам айәплә?

Кәрләчән 28-мөшөнче пирән республика территорияенче «Телефон» операция иртрө. Унән төллөвө – көҗө телефонсене саратнипе сыхәннә преступленисене уҗса парасси, ку енөпе туса ирттерекен профилатикалла мероприятиен пөлтерөшө үстерөссиле. Право йөркин хураленче таракансене чи малтанак ака мөн төлөнтөрет: сотовай телефонсене вәрланә төслөхсем ытларах шулта пулса иртөҗсө. Шула ачисемпе йөркөлекен төлпулусенче пирән сотрудничөсем телефонсем пири аңлантарулла калаҗусем ирттерөҗсө, анчах лару-тәру лайәх еннөллө улшәнса пынни курәнмасть, телефонсене, майла самант тупәнсанак, йәкәртәҗсө. Сәлтавө чи малтанак ашшө-амәшөсен тимсөрлөхөпе сыхәннә.

Хаклә ашшө-амәшөсем, мөншөн-ха эсир пөррөмөш класа сүрекөн ачана сотовай телефон парса яратар? Телефон вөсемшөн тетте вярәнөнче кәна! Аста килнө – унта туртса кәларасөҗ, вильәҗсө те пәрахса хәварасөҗ. Ака Йеҗреҗре пуранакан Черкашина граждәнка 7 султи хөрачине уроксем хыҗсән көтөсө илме шула пынә. Көҗөн классен корпусенче вәл паллакан хөрарама төл пулнә та калаҗса кәйән, хәйсене пөчөк хөре ан кансөрлетрө тесе, ака көҗө телефонсене вильәма кәларса панә. Кәмәллә калаҗу хыҗсән амәшөпе хөре сула май библиотекәна көнө. Хөрупраҗ мобиллө «төттенө» көсийне чикнө, көҗөх ун синчен манса кәйән.

Библиотекәран тухсан хөрача көсийнчен алсине кәларса тәханнә, телефонө тухса үкнине ни вәл, ни амәшө асархаман. 5800 төнкө таракан сыхәнү хәтөр көҗөрен тухса үкни синчен вөсем кәрахла сөҗ аңкарса илнө. Юрат-ха, вөсен төлейне, үкөс юлнә япалана түрө кәмәллә сын асарханә, вәл ака хуҗисене таварса панә.

2007 сулхи чүк уйәхөн пуҗламәшөнче Йеҗреҗри 1-мөш номерлө вәтам шулта көҗөн класра вөренекен пөр хөрачән гардеробра сәкса хәварнә куртка көсийнчен мобиллө телефонө сүхәлнә. Милици сотрудничөсен ку ёҗ пири РФ Уголовнай кодексен 158 статийн 1-мөш пайөпе уголовнай ёҗ уҗма тивнө. Кам пөлөт, тен, телефона вәрланма, пөчөк хөрача ака аста сүхәтнине астумасть.

Сак шултах вөренекен төпөр хөрача та шула телефон йәтса килнө. Урокра ларнә чух вәл ака хәйөпе пөр парта хушшинче ларакан хөрачана вильәма панә. Лөшө телефона аңсәртран аллинчен кәларса үкернө, төпөр самантранак сыхәнү хәтөрө йөп пек сүхәлнә. Ака хуҗи те, вильәма илнө күрши те тупайман.

Иккөмөш класра вөренекен төпөр хөрача вара сотовай телефонне парта айөнче манса хәварнә. Хөрачана шул хыҗсән көтөсө илме килнө ашшө те телефонө пири аса илтермен. Сак класрах вөренекен арсын ача ют мобиллөк хәйән көсийне чикнө, сәкәншән халө ака сул ситменнисен подразделени-йөнче учета илнө, «хура» списока көртнө.

Пысәк Упакассинчи вәтам шулти төпөр вөренекен телефонне сумкинө хунә, хәй физкультура урокөнче пулнә хушәра сумки коридорти чүрөчө сакни синче юлнә. Урок пөтнө сөре сумкәри телефон таҗта «пәсланнә». Сәкәншән кам айәплә? Сумкәри телефона куҗ хывнә хөрача кәна айәплә тесе калама чөлөхе сәвәрәнмасть. Телефон хуҗин те ака ирөклө сөре пәхакансәрах пәрахса хәвармалла пулман.

А. ЗАХАРОВ,
шалти ёҗсен райнти пайөн начальникө.

«Пур чухне упрамастпәр, сүхәлсан ... макәратпәр»

Сак каларәша пурте пөлөтпөр пулин те, унән пөлтерөшнө ним вярәнне те хумастпәр. Нумаях пулмасть шалти ёҗсен райнти пайөн дежурнай чәснө макәрнипе хөремөслөсөх кәйән хөрарам пырса көнө. Право йөркин хураленче таракансем сийөнчөх хөрарама ләп-лантарма пикөннө, мөн пулни синчен каласа пама ыйтнә. Калаҗнә май, ака мөн сиеле тухнә.

Улатәр хулинче пуранакан сәмрәк хөрарам Йеҗреҗри ярмаккара пулнә. Унта япаласем пәхса сүренө хушәра сумри телефонө йөп пек сөтнни синчен каласа панә. Анчах темшөн-сөкө сәкскер хаклә япалана сүхәтнә кунах милицие евитлеме вакман, эрне иртнө хыҗсән кәна вәл хәйән хуҗипө кунта килнө, мобиллө телефонне тупса памашкән тархасласа ыйтнә.

Телефон сөтнөренче сахал мар вәхәт иртнө. Унтанпа вәл темиҗе алла та ситме пултарнә, анчах, сәкна паләртсәх каласшән, инкөк тунө хөрарам шалти ёҗсен пайөнчен пуләшу ыйтса төрөс тунә: унән телефонө, тен, вәрланә япаласене илекөн тата сутакан сынсен аллинө сәкәннә, сәкна төрөслөсө пәхма пулатөх.

Хөрарам телефонне сүхәтнә кун синчен төпө-йөрепе аса илнө. Ку төслөхөн түрөх сәпла пөтөмлетү тума пулат, чылай чухне телефонсем вәл каласа панә сәлтавап сүхәлсәҗсө. Сак граждәнка апат-симөҗсө илөс тесе черөтре танә. Туянкә япаласемшөн түленө хушәра унән телефонө шәкәртатма тытәннә. Хәйхискер телефонөпе сыхәнәва көнө сынпа каласса илнө те сыхәнү хәтөрне прилавок сине хунә, сав хушәра хәй туянкә япаласемпе уҗа өнчөкөне сумкәна тирпөйлөсө чикнө те малалла уттарнә. Телефонө... «макәрсә» юлнә. Шел, ун синчен хуҗи килнө ситсен тин аса илнө.

Мобильникне аста сүхәтма пултарни синчен нумай шухәшласа сүренө вәл, хәй аста пулнә – савәнәта шыранә, юлашкинчен Йеҗреҗре саврәнса ситнө. Канәснө вүсөх те сүхәтнә хөрарам. Ара, сотовай телефон – йүнө япала мар-сөкө. Хәй тимлөрөх пулнә пулсан, сак инкөк пулман та пулөччө те сав. Шухәшласа пәхәр-ха хәвәрах: суту-илү тоқиксенче, пасарсенче, халәх йышлә пухәнәкан ытти вярәнәта телефонла уса курмасан та пултарнә вөт-ха вәл. «Көҗө вәррисем» юнашарах сүренө чухне пите асарханулла пулмалла. Вөсем хулам уқсаллә өнчөкөсене, хаклә йышши телефонсене аста чикнине асархасах, вөсене мөнле йәкәртмаллинө пөлөсө тарасөҗ.

Юлашкинчен Улатәртан килнө хөрарампа пулса иртнө истори патнө каялла таврәнә. Вәл право органөсенчен пуләшу ыйтса заявлени сүрса хәварнә пулин те, РФ Уголовнай кодексен тивөҗлө статийсемпе килөшүллөн, преступлени пулнине сирөптөкөн палләсем пулманнине төпе хурса телефона вәрлани синчен уголовнай ёҗ пуҗсарассине пәрахәсләнә.

Көҗө телефонөсемпе сүрекөнчөх төпөр хут аса илтерөтпөр, пур сөрте те асарханулла пулар.

Н. ТИХОНОВ,
милицин участокри уполномоченнайө.

Ёҗсмен чухне чун савәнәтә

Буинск поселокөнче пуранакансен пурнәҗө ытти-сеннинчен нимөнне те уйрәлса тәмасть. Кунта та сөмьен тату пурнәҗөшөн пәшәрханасөҗ. Ачасене тивөҗсө пөлу парассишөн хыпәнса аякка ёҗсөме сүрекөсөн йышлә. Сывә пурнәҗө йәли-йөркине тытса пыракан сөмьөсө нумай. Вөсем сине пәхәтән та, чун савәнәсә тарать! Паян вара кәмәла пәсакан пуләм синче чарәнса тарасшән. Сәмах сөмьөре шав-шав сөкөпөме юратакан, чышкәна ирөке яракан, намәс-симөҗсө сүхәтнә арсынсем синчен пулө. Унашкәлссем сак пөчөкө поселокра 12 сын шутра тарасөҗ. Хәшөҗөсем пири сын тесе калама та йывәр. Йөркөне пәсма кәмәл-лакансен тупинче иртнө сул 89 тунтерле төслөх пулчө. Право йөркине пәснисене пурне те төплөн төпчөнө, саккун хушнә пек явап тыттарнә. Сапах та Буинскри хәшпөр «паллә» сынсем синчен хәсәт вулаканөсене каласа парасшән.

Төслөхөн, Валентин Павлович Сенюшкина илер. Вәл Ленин урамөнче пурәнәтә. Хөрөх султан иртнө өнтө. Сав вәхәтра сын хәй мөн тунине тишкерме тытәнәт. Мөн лайәххине, ыррине аса илет-ха сак арсын? Ентөшөсене мөнне савәнтарать вәл, лөшөсө ун синчен хөпөртөмөлли мөн калөҗ? Сүк вөт ырапа асанмалли: эрөх ёҗсө юратать, төпөр чух шуйттансем курәничөнөх ёсет. Вәрсма-сәпәсма хастар, пөрле пуранакан хөрарама күрөнтөреме те мастәр... Урәхран ним калама та сүк, сәра хурт өвөр пурәнәтә, ниҗта та ёҗсөмест.

Пиччөшөпе шәллө Мингазовсем пур тата поселокра. Крупская урамөнче пурәнәҗө. Вөсем пири те ыррине илтеймөн. Ильшатпа Рамил ёҗсө туслә мар. Вөсен чөрине ёҗкө-сикө сөҗ савәнәҗлән таптарать, кайран сәпәсма, тупөлөшөме тытәнәҗсө, «вут-хөм» сирпөсө тарать.

Плеханов урамөнче Василий Димитриевич Чернов пуранәтә. 1955 султа суралнә вәл, сүлланнә өнтө. Арсынсем савән пек сүлсенче хуҗаләхөпе, сөмийөпе савәнәҗсө. Ун пири савна калаймән. «Симөҗсө сөлен» шерпетнө кәмәлләтә вәл. Ёҗки иртсе кәйсан ө ситмен

чухне сөмьөре хәй хуҗа пулнине аңлантарма тытәнәт. Арәмне, ачисене хәвалать, тем төрлө күрөнтөрет. Сәкна вәл хәйөн төп тивөҗсө тесе шултат.

Леонид Александрович Баранов та, Комсомольски урамөнче пуранаканскөр, сав арсынсенчен төслөх илет. «Нарат» пөрлөшүре вәй хурат вәл. Пурнәҗө төрөвнө те тупнә хәйне валли. Вәл Леонидә юратать, шухә та кәра ёҗсөсөшөн кәсарса пуранәтә. Анчах та Любовь Павловнә та чәтәмө пултарать вөт. Пөччөн арсын вара эрөх шулрәхне часах пүтат.

Заводская урам та пур Буинскра. 30-мөш номерлө суртра «паллә» сын пуранәтә. Ринат Минуллов урә чухне чилер сынах вөт. Ёҗсен вара ун сине шуйттан ултанса ларать те хәвалать кәна. Ака ун пек чухне никам та итлеттерөймөст. Эрөх-сәрана нимрен ытла юратать Ринат. Күршө-аршә тарса пытанө, пөрле пуранакан Ленан вара чәтәмө тивөт. Ринат «юратавө» сак сәмрәк хөрарамән хырамери ачине үкернө, пулса ачан амәшөн пурнәҗөне те аран сәлса хәварнә. Сүк, йышәнмасть хәй айәпне арсын. Пуҗсө сүхәтса, Челябинск облаҗсөнчен кунта сити төлей шыраса килнө хөрарам куҗ умөнчө шанса пырат. Икө хутчен явап тыттарнә сак пуҗстаха, анчах вәл ыра-сывә пурнәҗөспә киленес шухәшлә мар. Ун аснө эрөх-сәра чүхөсө «тасәтнә».

Юлашкинчен сәкна каласшән, сөмьөре пәтәрмах сөкленөсө эрөх-сәрапа иртөхнинчен тапранат. Ёҗкө-сикө хыҗсән – көвөсү, харкашу тытәнәт. Тәтәш ёҗсөкөнсен вара хирөсү самантләха та чарәнмасть. Пөлтер районта сәвнәшкәл харкашусене 111 хутчен шула илнө. Төрөслөнө чухне аса пәраканни эрөх пулни паләрат.

Савәнәта сәмаха сәпла вөҗлөсшөн, ёҗкө-сикөрен пәранасчө, ытларах чунә савәнтаракан уявөсөме киленөсчө: сөмьө сирөп пулө, юрату та арканмө.

Г. ДОМИКОВ,
милицин участокри аслә уполномоченнайө,
милици майорө.

АСАРХАР: СУЛ СІТМЕН САМРАК

Кәрләчән 25-мәшәнче Йәпреç район администрацияһе сүмәнчи сүл ситменни-сен еңсене пәхса тухакан тата вәсен пра-висене хүтәлекен комисси Буинск ял тә-рәхән територияне тухса черетлә лару ирттернә.

Административлә протоколсем ғырнә

Шалти еңсен районти пайән сүл ситменнисен еңсән подразделенийән инспекторә Т. Н. Жарская 2007 сүлта сүл ситменни-сем право йөркене пәсса тунә киревсәр еңсем ғын-

чен каласа панә, йывәр преступленисем ғынче тәпләнрех чарәнса тәнә.

Лару Чәваш Республи-кин прокуратури, Чәваш Республикин шалти еңсен министрствин пәрлехи

ларәвәнче йышәннә ре-шенине, Чәваш Республи-кинчи сүл ситмен самра-сен еңсән тата вәсен прависене хүтәлекен Правительство комис-сийән 2007 сүлхи рашта-вән 25-мә-шәнчи прото-колне пәхса тухса сүтсе явнә.

Вырәна тухса ирт-тернә комисси ларәвнә ачисене пәхса, воспитани парса үстерес тивең ғыне «пүрне витәр» пәхакан ашшә-амәшәсене чән-тернә, вәсемпе тивеңслә калашу ирттернә, ашшә-амәшәсенчен пәрне

сиреп асархаттарса хә-варнә.

Лару хысқан ең ушкәнә Буинск поселокәнчи әнәс-сәр җәмьесене тупса па-ләртассипе ятарлә рейд ирттернә. Еңсә-җикәпе аш-кәнакан җәмьесенче пул-нә, ачасен пурнәс усло-вийәсемпе интересленнә. Ачасене вөрентсе воспи-тани парасси ғыне сиелтен пәхакан ашшә-амәшәсе-не тимлөхе илнә, ун пек 2 факта шута илнә. Шалти еңсен районти пайән сүл ситменнисен подразде-ленийән инспекторә җак тәс-лөхсем пирки администра-тивлә протоколсем ғырнә.

/Район администра-цийән сайтәнчен/.

01 АСАРХАТТАРАТЬ

Пушар ан пултәр тесен...

Пушар сүнтермелли хатәр нумаи пулнә сәрте мар, хәрүшсәрләх йөрки-не сиреп пәхәннә сәрте йөркелөх хушаланат. Кә-макасене вутпа хутса ашәтмалли тапхәрта пу-рин те сәк йөркесене аша хывса еслемелле:

Кәмакасеме мәрвә-сем мәнләрех шайра пул-нини тәтәшах тәрәсләсе тәрәр, асарханә ситмен-лөхсене вәхәтра пәтерме тәрәшәр. Хутмалли тапхәр пусланиччен тәтәм сүлөпе тәтәм мәрийисене хәрәм-ран тасатәр, хутса тәма тытәнсан, кашни виҗә уйах-ра пәрре вәсене тәплән тасатә тухасси ғынчен ан манәр.

тен шуратмалла. Савән пек тусан хөлхем сирпән-се тухма пултаракан шә-тәк-сүрәксем те шанчәк-ләнах питәрәнессә.

Сүртсен, савән пекех йитти хуралтәсен маҷчи-сем ғыне, савән пекех кәлетсемпе сарайсене краҗсын лампипе, шәр-пәкпа, лампадәсемпе, сүр-тәсемпе, сүләма хупламан йитти хатәрсемпе каяҗсин-чен ләрәнәр. Савән пек пүлөмсене сүтәтнә чухне электрохунарсемпе е «сара сәрҗи» тесе ят панә юсавлә хунарсемпе сәҗ уса кураң.

Электропроводка юсавләхә мәнле шайрине тәрәсләсех тәрәр. «Жу-чок» йышши виҗеллә мар сыхчәсемпе (предохрани-тельсемпе), тәрәв лартман электроплиткасемпе, уютю-семпе, чейниксемпе уса курма юраматне. Электри-чество лампочкисене хут-па, пир-авәрпа, йитти япа-ласемпе ан чәркәр. Урай-па перәнекен электроуста-новка арматуриин юсав-ләхне тәрәсләсех тәрәр. Электросете ашәтмалли, йәләра уса курмалли йышлә хатәрсемпе ан чы-хәнтәрәр.

Ачасене пушар хәрүш-сәрләхән йөркисене пә-хәнма вөрентәр, вәсене вәл е ку хатәр хәйәнче мәнле хәрүшләх «пытар-са тәни» ғынчен әнлан-тарса парәр. Ачасене вут-кәварпа, шәрпәкпа, зажи-галкәпа, петардәпа, бен-галь сүртипе, фейерверк-семпе т. ыт. те выляма юраманни ғынчен каласа памалла. Печәккисене килте пәччен пәрахса ан хәварәр. Шәрпәка ачасем илмелле мар вырәнта уп-рәр. Ал айәнче яланах пу-шар сүнтермелли хатәр-сем (тәсләхрән, еңсә) пултчәр. Порошоклә сүнтеркәс (огнетушитель) пулсан аван. Унпа уса кур-ма та меллә, тата вәл хаклә та мар...

**Н. ВАЛЕЕВ,
ВДПОн районы
канашән ертүси,
С. ПЕТРОВ,
28-мәш номерлә пу-
шар чаҗән пушара
хиреҗ ирттерекен
профилактика инст-
рукторә.**

2008 сүлта ытларах канатпәр

Анчах Раҗсей ғыннисене 10 кун таранчченең еңрен хәтарнә Сәнә сүл тата Раштав уявәсене пула мар.

Тәван сәршыва хүтәлекен кунә кәҗал шәмәткуна лекет, савна май пире вәл тунтикун, нарәсән 25-мәшәнче, кану парнелет. Уҗамлән каласан, эфир на-рәс (февраль) уйәхән 23, 24 тата 25-мәшәсенче умлән-хыслән канатпәр.

Пәтәм тәнчери хәрәрәмсен кунә те шәмәткун пулат. Раҗсей ғыннисен каллех тунтикун, пуш уйәхән 10-мәшәнче, канма тивет. Сапла вара пуш (март) уйәхән 8, 9 тата 10-мәшәсем канмалли кунсем шутланаҗсә. Виҗә кунләх кану су уйәхән пуҗламәшәнче те кәтет.

Вырсарникун, су уйәхән 4-мәшә, ең кунә пулат, эр-некун – су уйәхән 2-мәшә вара – канмалли кун. Тах-анхи пек умлән-хыслән виҗә кун су (май) уйәхән 1, 2 тата 3-мәшәсенче еңсәместпәр.

Сәртме уйәхән 7-мәшәнче, шәмәткун, эфир кал-лех еҗлетпәр, ун вырәнне тәватә кун – сәртме (июнь) уйәхән 12, 13, 14 тата 15-мәшәсенче пәр тәхтәвсәр канатпәр.

Чүк уйәхән пәрремәш шәмәткунәнче те еҗлетте-реҗсә, савна пула чүк (ноябрь) уйәхән 2, 3 тата 4-мәшәсем канмалли кунсем шутланаҗсә.

/«Аргументы недели»/.

Георгий Петро-вич Школьников 20 сүл ытла ентә ма-шина сүретет. Вәл районти тәп боль-ницәра «Васкавлә пуләшу» машини ғынче еҗлет. Унән аллинчи техника яланах юсавлисене ретәнче. Ара, урәх-ла пулма та пулта-раймасть: сасартәк йывәр чирлесе үкнә ғын сывләхәпе пурнәсә ун ғынче тытәнса тәнини ла-йәх әнланат вәл, vascaвлә пуләшу па-ракан тухтәра унән вырәна вәхәтра илсе ситермелле.

**Д. ДИМИТРИЕВ
сәңүкерчәкә.**

ЖУРНАЛИСТ ШУХАШӘ

Туризм вәл киленү мар, бизнес?!

Пирән вәхәтра туризм тата әна аталантарма май паракан инфраты-тәм пирки нумаи каласәҗсә тата җыраҗсә. Сав сүл-йөр ғынче чәнни-пех те ыра, тәлләвлә улшәнүсем пулса иртни куҗ кәрет. Сәкә вәрт-әнләх мар ентә, сүллахи вәхәтра района килекен туристсен йышә пәләрмаллах үссе каятә. Тәпрән илсен, республикән тәрлә районән-чен киләсәҗсә вәсем. Юлашки сүл-сенче вара Йәпреç сәрә чикә леш енчи туристсене те йышәнма пуҗларә. Мән ғынчен калатә ку? Туризм унччен пачах та каласман ас-хакәлләх пахаләхән уйрәлми пайә пулса тәчә мар-и? Халә вара сәк шухәша та уҗса пама юратә пулә. Туризм кәйисем хуләм сүл сүрәвсәсемшән кәна мар, ахалә ғынсемшән те «шәл җәмми» пулт-әрчә. Сәршывән тәп хулинчи пуян бизнесмен хәйән джипөпе унта-кунта тухса сүренипе пәр вәхәтрах ялти ене ферминче еҗслекен хәрәрәм та канма, сывләх-не сирәпләтме май тупма пултәр-әрчә. Ара, сәкә мәншән туризм ан пултәр-ха?

Шел, паян бюджетран уйәрәкан ук-сапа сәршывән пәр-пәр регионне тух-са сүресси манәсрә. Печәк тупаш па-ракан туризмпа камән аппаланас килтәр-ха? Унчченки тапхәрта сәк йи-тупа профсоюзем тимлене, предпри-ятисенче, хуҗсәләхсенче еҗслекенсем сәмәлләхлә майпа турист путевкисем илме пултәрнә. Халә ун пекии йәларан тухрә. Тен, патшаләх пурәна-киле кун патне тепәр хут таврәнә?

Тепәр тесен, патшаләхран сав пу-ләшәва кәтсе илесси иккәлентерет. Савна шута илсе, Чәваш Республикин Президентен Николай Федоров туризм инфратытәмне аталантарассипе сыхәннә ыйтәва Раҗсей Федерацияән-че пуринчен малтан сәклерә тесен те йәнәш пулмә. Чәваш Еңре сәк тәлләве пурнәҗә кәртнә май, нумаи тимләсәҗсә: кафесем, хәна сүрчәсем, кемпингсем

тәваҗсә, сапла майпа пуләшүсен спек-трне әнләләтәҗсә. Ара, истори пәләкә-семпе кәна мар, халәх культурипе, йәли-йөркипе пәлләштарасси те тәп вырәнта пулмалла-җе. Тәрлә сәртен килекен хә-насене кәтсе илме вәренсе ситрәмәр ентә. Пирән республика пурнәсәҗсә, еңсә-хәлөпе пәлләшма кәмәл тәвакан турист-сен йышә сүлтан сүлах үссе пыма ты-тәннинччен тәләнмә кирлех-ши? Чәваш Енән тәп хулине, унән хулисемпе районә-сене сүллахи вәхәтра кәна сүр миллиона яхәнах турист килсе сүренине сирәплә-тет статистика. Ку кәтәртәва хәй тәллән сүрәкен туристсене кәртмен, пәллах. Ыра, савәнтаракан пуләм. Хәнасене эфир хамәр әстасем тәвакан чаплә сувенир-сене сәнетпәр. Хәш-пәр әстасемшән әлөҗ ремесли җәмьере тәп еҗ пулса тәнә. Лайәх е начар сапла туни? Пәллах, лай-әх! Анчах та официаллә ғынсем сәкнә уҗамлән әнланма тивеҗ: турист бизнесән тәп кәтәртәвә вәл – сувенирсем мар, ки-лен-каянсене паракан пуләшүсем. Тәрәс, ку ыйтәва эфир шухәшласса тупман. Пирән тәраха пәрремәш хут килекенсен асәнче сүл сүрәв чылайләхә юлтәр те-сен чи малтан вырәнти ландшафта йөркене кәртни кирлә. Ку енчен илсен, Йәпреç енне Турә күрентермен, питех те иләртүллә кәтәсрә вырәснә вәл. Гео-графии пире экологи туризмне аталантар-ма шанчәкәлә майсем туса парать. Чән та, ку сферәра татса пәман йитү нумаи-ха халәхә. Хәнасеме туристсен ыйтәвә-сене туллин тивеҗтерме общепит пред-приятийәсем сителәкәсәр пирән. Рай-центрти «Чәкеҗ» ресторан, халә еҗслекен

столовайсемпе кафетерисем пур пул-сәсән та. Тен, уса пәлөт айәнчи музей комплексән територийәнче (ара, вәл республикәра та пәрре кәна!) кафе уҗас шухәш сүралә? Пәллах, вәл пыҗак ту-паш-услам күреймесәсән те. «Кун пек точка мән тума кирлә?» текенсем те пулөҗ. Йәпреҗре апатлану предпри-тийәсем унсәра ситәсәҗсә. Тепәр тесен, туризм вәл – сезон еҗсә. Ғынсем 2-3 уй-әхән ытла килсе сүрәсәҗсә. Ытти чух-не кам апатланә сав предприятисенче? Эсә мән шутлатән кун пирки, хисәплә вулаканәм? Вәсенчен пәри сапла хурав-ласса кәтәтәп элә: «Сирири Пальмира-на та, Турципе Италие те туристсем сүр сүлтан ытла пырса сүрәсәҗсә. Вәсенче уснә хәна сүрчәсемпе кафеҗсене никам та хула тытмаҗсә-җе. Апла тәк, туриз-ма вәхәтләх еҗ тесе шутламалла мар».

Туристсем пирән патәртан савәк кә-мәл-туйәмпа каяҗси пәрре те иккәлентер-мест мана. Сүт сәнталәк мәнә тәрәт, ик куҗ тулли илем, мән чухлә иләртүлөх! Карәк туй тәвакан вырәнсене тек әста тупатән? Ахаләтен мар ентә «Карәк кати», «Пицунда», «Сәлен күлли» вырән-сене республикәри туристсен маршрут-не кәртнә. XIX әмәрти йывәҗ зодчествин архитектура пәләкәсемпе пәлләштара-кан уса пәлөт айәнчи музей комплексә тәрах ирттерекен экскурсие мәнне тән-ләштармалла? Йәпреҗре пек тәләнмел-ле картина галерейи тек әста пур? Унта пәтәмпех хамәр тәрахра сүралса үснә үнерәсән – халәх таланчәсен еҗсәсене вырәсәрнә.

Таврапелү музейәнче вара легендә-

на кәрсе юлнә Совет Союзән Геройән Алексей Маресьев летчикән пурнәсәҗсә, еңсә-хәлөпе пәлләштаракан документ-сем йышлә. Вәсене Йәпреҗре кәна кур-ма пулат, мәншән тесен вәрҗара аманнә хысқан Алексей Петрович пирән патәрта «иккәмәш сунат» туяннә Борис Полевой, «Чән-чән әтем ғынчен сүрнә повеҗ» авторә, хәйән пулаҗ кәне-кин ал сәрәвәнче Маресьев Йәпреҗ сәрә ғынче пулнә тапхәр ғынчен те тәплән сүрса кәтәрнә.

Пурәна-киле Йәпреҗре турбаза та, турист комплекс те сәкленсе ләрәҗ, вәсен чәҗсем те янравлә пулөҗ. Раҗсей талккешлөх паян туризм юхәмә әнлән сарәлса пыратә. Сүл сүрәме, курма юра-такансене иләртме мән кәна тумаҗсә! Анчах та сүрәмә хыҗне доллар миҗхине сәкнә ыра куҗка килсе пуләшәсә кәтсе ларни кәләхә. Тәнчери нихәш сәршыв-ра та туризма аталантарма бюджетран укса уйәрманни пәллә. Ана валли пәр сәлкуҗ кәна пур, вырәнта промышлен-носа, ял хуҗсәләхне аталану сүлө ғыне тәрәтмасәр финанс лару-тәрәвнә лай-әхләтма май сук. Уҗса-тенкә ытлән-ситлән пулсан, туризма та пәр иккәлен-месәрех сүл пама пулат, сәкә пирән района та пырса тивет. Туризм пирки пыракан сәмаха, тем тесәсән те, «фан-тастикәна» куҗсарас марччә.

Пәлтәрхи су уйәхәнче пирән район-та туристсен Пәтәм Раҗсейри форумә иртрә. Унта сәк йөркесән авторә те пул-нәччә. Ку меропритяте хутхәннә ғын-сем савән чухне Йәпреҗ енчи пәллә вырәнсене ситсе курчә, уса пәлөт ай-әнчи пәләкәсемпе пәлләштрә. «Крас-ный партизан» колхоз сәрә ғынче выр-наҗнә «Карәк катинчи» сүтсәнталәк илемөпе киләнчәҗсә. Юлашкинчен хәна-сем пәр кәмәллән тәлләвлә шухәш пат-не пырса тухрә: Йәпреҗ районне Раҗ-сейри пәрлөхи турмаршрута шанчәкә-нах кәртме пулат. Кәсалхи сәртме уйә-хәнче, пирән района Республикә кунне пәллә тума килекенсем йышлә пулөҗ. Хәнасем вәрманлә тәрахра пурәнакан-сен тараватләхәпе кәмәллә юласса шанас килет.

Геннадий КУЗНЕЦОВ.

ШКУЛ ПУРНӓСӓ

Туслӓ җемьери пекех

Эпир Хурамалти вӓтам школти 5 «а» класра вӓренетпӓр. Туслӓ җемьери пекех пуранатпӓр.

Класри пӓтӓм меропрятисене пӓрле хатӓрленсе ирттеретпӓр. Пӓрпӓрне пулӓшатпӓр. Кашни тунтикунах пӓрле пустанранса каласатпӓр. Эрне хушшинчи кӓлтӓк-җитменлӓксене тишкеретпӓр, вӓсе-

не пӓтерме тӓрӓшатпӓр. 18 ача вӓренет пирӓн класра. Иккӓмӓш чӓрӓке 4 ача «питӓ лайӓх», 11-ше «лайӓх» палласемпе вӓслӓрӓс, икӓ ачан сӓс – пӓрер вӓссӓ.

Вӓренӓуре кӓна мар, юрӓ-ташӓра та, спортра та туслӓ эпир. Акӓ Катя Керимова, Ирина Иванова, Света Квасова, Алиса Павло-

ва, Аля Улбутова ташлама юратасӓ. Вӓс-сӓмӓш сӓл сӓресӓ вӓсем ташӓ кружокне. Хӓйсен пултарулахне ялти сцена җинче кӓна мар, районта та кӓтарасӓ. Витя Шарипов – юрӓ асти, Ирина Иванова ӓкерме юратать, Коля Назаров – спортсмен.

Ахальтен мар хамӓр йӓркеленӓ класс кӓтесне «Сӓлтӓрсен фабрики» ят патӓмӓр. Кунта класс ертӓсин Альбина Ивановна Кузюкован тупи пысӓк. Вӓл кашни ачапах пӓр чӓлхе тупать, пире тарӓн пӓлӓпе тӓрлӓ енлӓ воспитани парассишӓн җине тӓрса тим-

лет. Нумай пулмасть аш-шӓ-амӓшӓсен пухӓвӓ иртӓрӓ. Тӓрлӓ конкурсем йӓркелерӓмӓр аннесемпе вӓренекенсен хушшинче. Хамӓрӓн юратнӓ аннесене халалласа «Мама моя – одна такая» темӓпа сочинени җыртӓмӓр. Вӓсене сӓӓпа вуласа панӓ вӓхӓтра сывӓх сыннӓмӓрсен куҗӓсем савӓнӓс куҗӓсулӓпе туплӓс.

Альбина ПАРЛОВА,
5 «а» класра
вӓренекен.

Тӓлӓнтермӓш тӓнче курма – хӓллехи вӓрманна

Кӓрлач кунӓсенчен пӓринче эпир, сиччӓмӓш «а» класра вӓренекенсем, класс ертӓсипе, Надежда Станиславовна Кольцова пӓрле йӓлтӓрсен сине тӓтӓмӓр та сывӓхри вӓрманна сул тытрамӓр. Мӓн тери илемлӓ хӓллехи вӓрманна! Малтанлаха пирӓншӓн сӓк тапхӓрта пӓтӓмпе те икӓ тӓс: шурӓ юрпа горизонт еннелле тӓсӓлакан хура хӓю кӓна хуҗаланнӓ пек туйӓнчӓ. Анча та аякран пӓхсан кӓна вӓрман сапла курӓнӓт иккен. Акӓ сирӓк тӓмӓсем хӓп-хӓмӓр. Вӓсенчен кӓшт айкинӓрех сӓсе тӓрӓхӓ тӓсӓлат. Прачак варрине сӓмрӓк хурансем килӓшулӓн тухса тӓнӓ... Сӓк, сывӓрмасть иккен хӓллехи вӓрман. Унти сӓсӓсене илтес тесен вӓхӓтӓлаха сывлама чарӓнмалла кӓна. Пирӓн сывӓхрах чӓвӓлтӓтне сӓсӓ илтӓнчӓ. Кӓсӓсем пулнӓ иккен, вӓсем, пӓр йывӓс җинчен теприн җине вӓссӓ ларнӓ май, пӓр-пӓринпе сапла «калаҗса» илӓссӓ-мӓн. Сасартӓк утса килни илтӓнчӓ. Прачак җине тухса тӓнӓ пӓши, йӓри-тавра сисӓмлӓн пӓхса илчӓ те,

сӓмрӓк ӓвӓс еннелле таплаттарчӓ.

Ула курак та сӓкӓнтах хӓтлӓх тупнӓ. Шӓннӓранши, сӓсси аран-аран тухать хӓйӓн. Улатакка та тара ӓксӓх ӓслет. Вӓл сӓмсипе таклаттарни кӓса юлнӓ сӓл-сӓрӓвӓсӓ кантӓкрап пырса шакаanine аса илтӓрчӓ мана. Улатакка йывӓс хуҗипне таккӓт те таккӓт сӓмсипе, хӓйне кирлине тупнӓ хыҗсан савӓнтах лӓпланчӓ. Сара вӓрманна сӓсӓсем уйрӓмах сывӓх чун-чӓрӓшӓн. Сулла, пӓтӓм тавралӓх тӓрлӓ кӓйӓксен юрри-кӓввипе тупнӓ чухне, элӓ паянхи чухлӓ савӓнман пулӓ.

Вӓрманна лайӓх пӓлетпӓр тетпӓр те, сӓк иккен: унӓн тӓлӓнтермӓш ытамне пырса кӓнӓ-кӓменӓх сан умна пӓр вӓртӓнлӓх хыҗсан тепри тухса тӓрать. Эпир юмах тӓнчине аса илтӓркен вӓрмантан поселок җийӓн тупли уйӓх ирӓклӓн ярӓнса сӓреме тытӓнсан тин таврантӓмӓр. Кашнинӓх кӓмӓлӓсем савӓк та ырӓ. Туйӓмсем сӓтӓ та хаваслаҗ. ырӓн кун пирки сочинени җырма-сӓр тусеймӓпӓрех...

Артур ИВАНОВ,
Йӓпрӓсри иккӓмӓш номерлӓ
вӓтам школн 7 «а» класӓнче вӓренекен.

Уяв хавасла иртӓрӓ

Җак куна Татьяна ятлӓ хӓрсем уйрӓмах чӓтӓмӓсӓрӓн кӓтӓссӓ. Ытти сӓмрӓксемшӓн те вӓл – темӓнле асамлаҗ илсе килекен кун пекех: студентсен экзаменсем вӓслӓнӓссӓ, умра – каникул. Камӓн чунӓ чӓттӓр савӓнмасӓр! Җак уява – кӓрлачӓн 25-мӓшӓнче килекен Татьяна кунне – Буинскри культура сӓртӓнче чаплӓн паллӓ турӓс.

Уява малтанах тӓплӓн хатӓрленме тытӓннӓ. Поселокри мӓнпур Таньӓсене пухнӓ. Вӓсен йышӓнче школ вӓренекенӓсем те, студентсем те, ачапа ларакан амӓшӓсем те, килхуҗи хӓрарӓмӓсемпе асанне-кукамай сӓлне җитнисем те пур. Конкурсантсен пултарулахне тӓрлӓ енлӓн «тӓрӓслӓрӓс». Паллах, кун пек йышлӓ ушкӓнра чи маттуррисене палӓртма журии питех те йывӓр пулчӓ. Сапах та кӓсӓх сӓнтерӓшӓн ячӓ паллӓ пулчӓ, вӓл – Татьяна Шмелева. Савӓк кӓмӓллӓ, юрла-ташлама та аста кил хуҗи хӓрарӓмӓ пурне те парӓнтарчӓ. Юлашкинчен сӓнтерӓшӓне тата конкурса хушшӓннӓ ытти Татьянаӓсене пурне те асанмалӓх парнесем пачӓс.

А. КОЗЛОВА,
культура сӓрчӓн директорӓ.

ВНИМАНИЮ РУКОВОДИТЕЛЕЙ, ГЛАВНЫХ БУХГАЛТЕРОВ ПРЕДПРИЯТИЙ, ОРГАНИЗАЦИЙ, ХОЗЯЙСТВ, УЧРЕЖДЕНИЙ

РГУ «Редакция Ибресинской райгазеты «Сӓнтерӓшӓн» («За победу») принимает заказы на изготовление всех видов бланочной, этикеточной и книжно-журнальной продукции.

В продаже имеются: приходные, расходные кассовые ордера, путевые листы легковых и грузовых автомобилей, товарно-транспортные накладные, авансовые отчеты, накладные, доверенности, командировочные удостоверения, табеля использования рабочего времени, личные карточки, амбарные, главные кассовые книги, книги покупок и продаж, книги по заработной плате, книги учета расходов и доходов. Цены низкие.

Обращаться по адресу: п. Ибреси, ул. Садовая, д. 6, 1 этаж, производственный участок, редакция газеты или по телефону: 2-11-97.

ОТВЕТЫ НА КРОССВОРД «МУЗЫКА»

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 1. Кумир. 4. Дудка. 11. Перепляс. 12. Аренский. 15. Гядров. 16. Анита. 17. Теорба. 20. Трио. 21. Хренников. 22. Эюд. 25. Норрис. 26. Краков. 27. Октава. 29. Ноготь. 33. Игра. 34. Дездемона. 37. Соте. 40. Иоанна. 41. Глаза. 42. Бостон. 45. Вайсбейн. 46. Клавесин. 47. «Антар». 48. Голос.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 2. Утесов. 3. «Игла». 5. «Утес». 6. Костел. 7. Керубино. 8. Есенин. 9. Кантри. 10. Либретто. 13. Агата. 14. Гайдн. 18. Гросфатер. 19. Тосканини. 23. Орган. 24. Танго. 28. «Карнавал». 30. Тростник. 31. Никиш. 32. Песня. 35. Долина. 36. Музыка7 38. Унисон. 39. Болеро. 43. Вена. 44. «Сафо».

ПУНКТ ПО РЕМОНТУ ОДЕЖДЫ

(замена молний, укорачивание брюк и пр.).

98. С 1 февраля на рынке «Ярмарка» открывается

106. ПРОДАЮ гараж металл. 4х6,5. Т.: 89278445242.

54. ТАКСИ «ГАРАНТ», ГРУЗОТАКСИ, ПАССАЖИРСКАЯ «ГАЗЕЛЬ» НА ЗАКАЗ. Тел.: 2-33-51, 89278551435, 89603115535.

97. ПРОДАЕТСЯ трактор Т-25, недорого. Т.: 89278409007.

Саламлатпӓр

Анатриялта пуранакан хисеплӓ сынсене, 4 ывӓлпа 1 хӓр ӓстерсе пурнӓс сулӓ җине кӓларнӓ мӓшӓра, ӓмӓр тӓршшӓпӓх ятла ӓслесе тивӓслӓ канӓва тухнӓ Раиса Федоровнӓпа Василий Тимофеевич ДАНИЛОВСЕНЕ семье савӓрӓнӓрӓнпа 50 сул ситнӓ, Василий Тимофеевич 76 сул тултарнӓ ятпа чун-чӓрӓрен тухакан сӓпӓс кӓмӓлла тараватлӓн саламлатпӓр, ватлаха пӓхмасӓр ӓлӓмрен те кун-сул сарса хунӓ сулла хуйха-суйха, чир-чӓре пӓлмӓсӓр малтан та малалла утма вӓй-хал, сирӓп сывлӓх, сӓтӓ шанчӓкпа таса ӓраскал сунатпӓр.

Ылтӓн туйпа суралнӓ кун Пӓрле килни – чӓн-чӓн телей вӓл. Савса юратакан ик чун Сул-йӓрӓ пултӓрчӓ хӓвеллӓ.

Йӓпрӓс поселокӓнче пуранакан хресна хӓрӓ – Галина Ивановна Петровапа унӓн кил-йышӓ.

х х х

Пурнӓс сулӓпе юнашар, алла-аллӓн тытӓнса утакан мӓшӓра, аттене, хунесене, асатте пулма ӓлкӓрнӓ Геннадий Михайлович МАКСИМОВА (Йӓпрӓс пос.) кӓрлачӓн лӓпкӓ кунӓнче сӓт тӓнчене килнӓренпе сӓр ӓмӓр ситнӓ ятпа чун-чӓрӓсен вӓрилӓхӓпе тата кӓмӓлсен сӓпӓслӓхӓпе тупнӓ салам яратпӓр, умра тӓсӓлса ыртӓкан вӓрӓм сула сулмаклӓн та патварӓн такӓрлатма, ачисемпе мӓнукӓсен савӓнӓс-телейне вӓсемпе пӓрле пайлама, җемьери килӓшулӓхле сурасулаха, юратӓва упрама ырлӓх, ӓнӓсу сунатпӓр.

Тӓнче хитре те илӓртӓллӓ Эс пирӓнне пӓрле пулсан. Сана чӓнейтӓр пурнӓс сулӓ Малтан мала утма ялан. Сан сӓлусем – чӓрӓн ыр мулӓ – Аванчӓ хушӓнсах пырсан.

Мӓшӓрӓ, ачисем, кинӓсем, мӓнукӓ, сывӓх таванӓсем.

ДЕКЛАРАЦИОННАЯ КАМПАНИЯ 2008

Межрайонная инспекция Федеральной налоговой службы № 3 по Чувашской Республике доводит до сведения налогоплательщиков, что с 1 января 2008 года по 30 апреля 2008 года проводится ежегодная декларационная кампания по приему деклараций о доходах граждан за 2007 год.

Декларацию в налоговый орган обязаны подавать:

- 1) индивидуальные предприниматели;
- 2) частные нотариусы и другие лица, занимающиеся частной практикой;
- 3) адвокаты, учредившие адвокатский кабинет;
- 4) физические лица, получившие доходы по договорам найма или договорам аренды любого имущества;
- 5) физические лица, получившие доход от продажи имущества;
- 6) физические лица, получившие доход от выигрышей лотерей, тотализаторов и других основанных на риске игр;
- 7) физические лица, получившие другие доходы, при получении которых не был удержан налог налоговыми агентами.

Кроме того, граждане имеют право подать налоговую декларацию и получить возврат по налогу на доходы физических лиц:

- 1) социальный налоговый вычет на лечение, обучение;
- 2) имущественный налоговый вычет (в связи с приобретением или строительством жилья);
- 3) профессиональный налоговый вычет, по доходам от выполнения гражданско-правового характера, авторским вознаграждениям;
- 4) в случае, если в течение года налогоплательщику не представлялись или представлялись в меньшем размере стандартные налоговые вычеты.

Подробную консультацию о порядке представления налоговых деклараций по налогу на доходы физических лиц можно получить по телефону «горячих» линий: п. Вурнары (83537) 23147, ТОРМ п.Ибреси - (83538) - 22058, ТОРМ с. Аликово - (83535)-22993, а также по следующим адресам: п. Вурнары, ул. К. Маркса, д. 4 в п. Ибреси, ул. Садовая, д.3, с. Аликово, ул. Советская, д. 5.

Н. ГРИГОРЬЕВА,
и.о. начальника отдела работы с налогоплательщиками, их регистрации и учета.

1 февраля в Доме культуры п. Ибреси состоится

ВЫСТАВКА-ПРОДАЖА ШВЕЙНЫХ ИЗДЕЛИЙ ШВЕЙНОГО ЦЕХА «Ивушка» г. Арзамаса. Время работы – с 9 до 17 часов.

ОРГАНИЗАЦИИ требуются на работу водители и механизаторы с/х назначения. Обращаться по телефону: 2-26-88. **ДИРЕКЦИЯ. 3-1**

Коллектив детсада «Рябинка» выражает глубокие соболезнования повару Ижуковой Елене Аркадьевне по поводу трагической кончины ее дочери

ТАТЬЯНЫ.

Җак кунсенче йывӓр хуйхӓ тӓснӓ Малиновкӓра пуранакан Васильевсен җемьине вӓсен ывӓлӓ Андрей Петрович **ВАСИЛЬЕВ** сарӓмӓсӓр вилсе кӓйнӓ пирки вӓсемпе пӓрле чун-чӓрӓрен хурланни җинчен пӓлтеретпӓр. **Җӓрпӓлӓнчи ФИЛИППОВСЕН җемьини.**

«Красный партизан» колхоз правленийӓ, профсоюзӓн ыртӓнти комитетӓ ӓс ветеранӓ, таврари чи паллӓ сӓвӓс Григорий Николаевич **НИКОЛАЕВ**

сарӓмӓсӓр вилсе кӓйнӓ пирки унӓн җемьине, сывӓх таванӓсемпе пӓрле чун-чӓрӓрен хурланни җинчен пӓлтерӓссӓ.

Хурамалти Ветерансен сӓртӓнче ӓслекенсем тата пуранакансем Йӓпрӓсри социаллӓ тивӓстерӓвӓн центрӓн директорӓн М. С. Федоровӓн юратнӓ амӓшӓ

Мария Сергеевна **ТОЛСТОВА**

вӓхӓтӓсӓр вилнӓ пирки унӓн җемьине тата таванӓсемпе пӓрле чун-чӓрӓрен хурланни җинчен пӓлтерӓссӓ.

Коллектив Ибресинского Дома ветеранов, проживающие в нем выражают искренние соболезнования директору Центра социального обслуживания Федорову М. С. по поводу кончины его матери

ТОЛСТОВОЙ
Марии Сергеевны.

Ответственность за подробность и точность фактов и прочих сведений, опубликованных в газете, несут авторы. Редакция может публиковать статьи в порядке обсуждения, не разделяя точку зрения автора.

Главный редактор **АЛИМАСОВ К. Д.**
Сӓнтерӓшӓн
(За победу)
Учредитель: Министерство культуры, по делам национальностей, информационной политики и архивного дела ЧР

Адрес РГУ «Редакция Ибресинской райгазеты «За победу»: 429700, п. Ибреси, ул. Садовая, д. 6
ТЕЛЕФОНЫ: главный редактор — 2-11-92, ответственный секретарь — 2-11-93, отдел сельской жизни — 2-11-95, отдел по дублиажу — 2-11-96, бухгалтерия, производственный участок — 2-11-97. АДРЕС ГУП «Вурнарский издательский дом»: 429220, п. Вурнары, пер. Коммунальный, 4. ТЕЛЕФОНЫ: 2-12-30, 2-19-40.
Газета зарегистрирована Приволжским окружным межрегиональным территориальным управлением Министерства РФ по делам печати, телерадиовещания и средств массовых коммуникаций 13 августа 2002 года. Регистрационный номер ПИ № 18-0918.
Номер набран и сверстан в компьютерном отделе редакции, отпечатан в ГУП «Вурнарский ИД». Индекс 54814. Офсетная печать. Объем 1,0 п. л. Тираж 3445: чув. – 2512, русск. – 933. Зак. №

Газета выходит два раза в неделю — по средам и субботам на чувашском и русском языках. Материалы на правах рекламы обозначены знаком **Р**
Срок сдачи в печать — 17.00
Сдан в печать в 10.00
Ответственный за выпуск **Филиппов А. А.**